

Journal of Scientific Papers “Social development & Security”
home <https://paperssds.eu/>

Oleg, Vorobiev & Victoria, Vorobyova & Norahi, Baghdasaryan & Igor, Vlasov (2017) Analiz ta perspektyvy rozvytku viys'kovoyi lohistyky vid druhoyi svitovoyi viyny do s'ohodennya [Analysis and prospects of military logistics development from World War II to the present]. *Social development & Security*. 2(2), 68 – 75.

АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ ЛОГІСТИКИ ВІД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ДО СЬОГОДЕННЯ

Олег Воробйов *, Вікторія Воробйова **, Нораір Багдасарян ***, Ігор Власов ****

* Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського,
03049, Київ-49, Повітрофлотський проспект, 28,
e-mail: oleg33377@ukr.net
д.т.н., професор, професор кафедри тилового забезпечення

** Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського,
03049, Київ-49, Повітрофлотський проспект, 28
e-mail: oleg33377@ukr.net
студентка університету «КРОК» та факультету військової підготовки Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського

*** Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського,
03049, Київ-49, Повітрофлотський проспект, 28,
e-mail: norik2007@ukr.net
к.в.н., доцент, професор кафедри технічного забезпечення Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського

**** Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського,
03049, Київ-49, Повітрофлотський проспект, 28,
e-mail: oleg33377@ukr.net
к.в.н., доцент, начальник кафедри тилового забезпечення інституту оперативного забезпечення та логістики

Article history:

Received: August, 2017
1st Revision: October, 2017
Accepted: December, 2017

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1133723>

Анотація В статті досліджено динаміку зміни поглядів на матеріальне забезпечення військ з древніх часів, двох світових воєн та до сучасної логістики. Досвід локальних збройних конфліктів необхідно використати для створення сучасної логістичної системи для Збройних Сил України.

Ключові слова: логістика, тилове забезпечення, галузі забезпечення, система тилового забезпечення.

Воробйов О. М., Воробйов В. О., Багдасарян Н. К., Власов І. О. Аналіз та перспективи розвитку військової логістики від другої світової війни до сьогодення [Електронний ресурс] / О. М. Воробйов, В. О. Воробйов, Н. К. Багдасарян, І. О. Власов // *Social development & Security*. – 2017. – Вип. 2 (2). – С. 68 – 75. – Режим доступу до журн.: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/20/18>

1. Постановка проблеми

Військова міць держави в сучасних умовах визначається не кількістю танків, літаків та інших, навіть самих сучасних засобів озброєння і ураження противника, і навіть не рівнем підготовки особового складу, що працює на цих зразках озброєння і військової техніки (ОВТ), а в першу чергу ефективністю заходів, які направлені на забезпечення військ всім необхідним, зокрема озброєнням, ракетами та боєприпасами, паливно-мастильними матеріалами, речовим майном, продовольством та ще великою кількістю іншого майна. Це обґрунтовується тим, що сучасна армія представляє собою високотехнологічне, динамічне, складне багатофункціональне і багаторівневе систематизоване “виробництво”, а ведення бойових дій – це “виробничий процес”. Здійснення цього процесу повинно супроводжуватись саме процесом забезпечення, тобто ефективною логістикою [1].

Взагалі військова логістика в самому короткому визначенні є мистецтво переміщення військ і військового майна до місця бойових дій. Весь цей складний процес забезпечення військ лягає на підрозділи тилового забезпечення, що виконують завдання закупівлі, постачання, перевезення та зберігання військового майна і управління відповідними потоками інформації. Крім того слід зазначити, що за сучасними вимогами бойові дії одного солдата мають забезпечувати як не менше сім його колег [2, 3].

2. Постановка завдання

Тому спробуємо дослідити динаміку зміни поглядів на матеріальне забезпечення військ від часів другої світової війни і раніше до сучасної логістики, використовуючи досвід локальних збройних конфліктів з метою визначити перспективи розвитку логістики.

3. Виклад основного матеріалу

У древні часи необхідності в штабах і спеціалістах в управлінні логістичними потоками практично не було. Кожний полководець сам міг вирішувати всі завдання в галузі забезпечення. Крім того армії були не досить чисельні, нараховували кілька тисяч чоловік, знаходились в основному в одному місці та возили з собою обоз з майном, продовольством і фуражем. В таких умовах проблеми забезпечення вирішувались досить успішно. В подальшому з ростом чисельності військ, кількості номенклатури предметів постачання логістичні проблеми різко підвищились і в кінці XIX та на початку XX століття ці проблеми були настільки великі, що без спеціально організованої системи постачання не може обійтись люба армія [4].

Особливо стрімкий розвиток логістики західних країн чи тилового

забезпечення, яке виконувало функції логістики в Червоній армії прийшлося на роки Другої світової війни.

Так в роки Другої світової війни розвиток системи тилового забезпечення здійснювався за наступними напрямками:

створення централізованої системи управління тилом;

підвищення маневреності підрозділів забезпечення, оперативності функціонування органів управління тилом;

упорядкування системи забезпечення військ матеріальними засобами:

встановлення раціональних норм утримання запасів матеріальних засобів, їх ешелонування;

визначення відповідальності вищих органів управління тилом за підвезення матеріальних засобів у підпорядковані війська;

забезпечення комплексного використання всіх видів транспорту.

Ці напрямки з початком і подальшим веденням бойових дій на 1941–1945 років постійно удосконалювались і кінці війни вже при веденні бойових дій в Манжурії були доведені практично до досконалості [5].

Хоча найбільш кровопролитні бої цієї війни відбувались на ділянці германо-радянського фронту, все ж таки найбільш складні завдання з логістики прийшлося вирішувати США та їх західним союзникам.

В першу чергу це стосується “ Ленд-лізу ” (з англ. “ позичати ”), системи за якою США, частково на безкоштовній основі, передавали своїм союзникам у Другій світовій війні боєприпаси, техніку, продовольство і стратегічну сировину, включаючи нафтопродукти.

Було проведено забезпечення безперебійного і вчасного постачання цих матеріалів через океан в Велику Британію та особливо в СРСР в таких об’ємах, що це викликає повагу. Так СРСР було поставлено за роки війни біля 7 тис. од. танків, близько 18 тис. од. літаків, біля 400 тис. од. автомобілів, 8 тис. од. тракторів, 12 тис. од. товарних вагонів, до 2 тис. од. локомотивів, 90 вантажних суден, 4 478 000 тон продовольства, 2 670 000 тон нафтопродуктів та ще великої номенклатури інших матеріалів та майна [6].

Наступним успішно проведеним етапом логістичного забезпечення було безпосереднє забезпечення своїх військ та військ союзників у 1944 році під час їх висадки в Нормандії і ведення бойових дій в Європі, що також було виконано досить успішно.

Все це свідчить про на дуже великий рівень розвитку стратегічної логістики у США вже в середині ХХ століття.

Під час аналізу військової логістики слід звернути увагу на таке визначення, як вміння всієї країни, її інфраструктури і виробничої бази підтримувати армію, як це було в США в часи Другої світової війни. В цьому сенсі героєм з точки зору логістики став американський підприємець Генрі Кайзер, який зробив революцію в суднобудуванні. Це дозволило процес побудови судів поставити на конвеєр і виготовити кількість судів загальним водозаміщенням 51 млн. тон

та на думку американських фахівців, німців і японців подавила американська промисловість хоча б за рахунок безперебійного судно будівництва [7, 8].

Таким чином, розвиток логістики завжди здійснювався паралельно з розвитком збройних сил і способів ведення збройної боротьби. Нові види ОБТ, способи ведення бойових дій висували свої вимоги до логістики, змушували виробляти більш сучасні форми організації тилу і способи тилового забезпечення.

У свою чергу удосконалення логістики сприяло більш ефективному застосуванню нових способів дій, максимальному використанню наявних сил та засобів, досягнення перемоги у війні.

Новим етапом у розвитку логістики та прикладом її ефективного застосування стали локальні збройні конфлікти 90-х років ХХ століття, коли США і Великобританія перемогли в блискавичній війні за визволення Кувейту в рамках операції «Буря в пустелі». Тут треба звернути увагу на неперевершену організацію логістики перемігшою стороною.

Слід зазначити, що за рахунок логістики 150 тис. американських солдат разом з технікою і боєприпасами змогли подолати 150 міль неприступної Аравійської пустелі, а на самому ділі більшість спорядження заздалегідь була доставлена на місце призначення. Тобто як ми бачимо ведення війни і є логістика і вміння управляти ланцюгами поставок прийшло з військового досвіду. В подальших локальних збройних конфліктах для забезпечення ефективного ведення бойових дій провідну роль відігравала успішна організація логістики [8].

Таким чином ми бачимо, що система логістики знаходиться в постійному розвитку. Одним з перспективних шляхів удосконалення логістики в сучасних умовах є використання високих технологій.

Так в самих потужних арміях світу немає проблем з забезпеченістю визначеною кількістю ОБТ та необхідною кількістю інших матеріалів та засобів. Проблемою стає те, що через застосування в сучасних бойових діях величезної кількості матеріальних ресурсів і значні відстані їх переміщення, командування штабів не завжди має точну інформацію щодо наявності ресурсів і місця їх знаходження чи де спостерігається їх гостра необхідність [9].

Тому система управління логістикою в провідних країнах світу розвивається у напрямку повної автоматизації відслідковування процесів переміщення і реєстрації вантажів в ході бойових дій. Завданням є отримання наглядної і своєчасної інформації щодо матеріально-технічного стану кожної військової частини, що включає в себе данні щодо наявності в неї необхідних запасів матеріальних засобів, проведення ремонтно-відновлювальних робіт, дані про втрати і евакуацію поранених військовослужбовців. Такі дані необхідно отримувати в режимі реального часу від підрозділу до Генерального штабу.

Сучасні комп'ютерні технології дозволяють вирішити ці задачі. Автоматизовані системи контролю за пересуванням та реєстрацією

матеріальних потоків в цих країнах знаходять широке використання в органах управління логістикою.

В підрозділах логістики широко впроваджені електронні системи контролю за матеріальними потоками, що відомі під назвою систем повної видимості активів – total asset visibility (TAV).

Системи TAV дають можливість оперативному персоналу служб логістики отримувати в режимі реального часу і з високою ступеню точності інформації про всі матеріальні ресурси, маршруту їх руху, контрольні і часові параметри. Кожний елемент матеріальних ресурсів (судно, танк, літак тощо) має електронну карту.

На шляхах пересування матеріальних потоків встановлюються ворота електронного контролю, які автоматично зчитують інформацію з електронних карт військових колон та конвоїв, що знаходяться в русі. Отримана таким чином інформація в реальному часі передається по телекомунікаційним каналам в штаби різних рівнів і центри військової логістики [10].

Всі служби військової логістики в за останній час перейшли на нові логістичні системи обліку і контролю постачанням, а військові вантажі відтепер помічаються мікрочіпами RFID для безконтактної радіочастотної ідентифікації. Всі контейнери для військових вантажів повинні бути оснащені пасивними радіочастотними мікрочіпами-ідентифікаторами RFID. В службах логістики очікують отримати значну економію бюджетних коштів завдяки впровадженню RFID-технологій, які добре зарекомендували себе в цивільних супермаркетах.

Для обробки таких гігантських потоків інформації в службах логістики широко впроваджують системи планування ресурсів Enterprise Resource Planning (ERP) [10].

Для успішної роботи цієї системи одним з напрямків удосконалення логістики на сучасному етапі є подальша розробка основних принципів програмного забезпечення функцій логістики під час планування переміщення матеріально-технічних засобів в міжнародних миротворчих операціях з підтримання миру і безпеки. В свою чергу це потребує впровадження в практику логістики програмного забезпечення, зокрема програми ADAMS, якою користуються країни НАТО під час планування переміщення та транспортування матеріально-технічних засобів в міжнародних миротворчих операціях з підтримання миру і безпеки.

4. Висновки

Таким чином в статті було досліджено динаміку зміни поглядів на матеріальне забезпечення військ від часів Другої світової війни і раніше до сучасної логістики, використовуючи досвід локальних збройних конфліктів. В статті також визначені основні перспективні шляхи подальшого розвитку логістики в світі, що полягають в її удосконалення за рахунок впровадження

використання високих технологій.

Це набуває для нас ще більшої актуальності через те, що Збройні Сили України поступово переходять на єдину систему логістики. Успішне виконання цього завдання дозволить в у найближчий час наблизитись до стандартів НАТО, де система логістики займає провідне і місце і в кінцевому випадку досягнути стратегічної мети нашої держави щодо членства в ЄС та НАТО.

Author details (in Russian)

АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ВОЕННОЙ ЛОГИСТИКИ ОТ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ ДО НАШИХ ДНЕЙ

Олег Воробьев *, Виктория Воробьева **, Нораир Багдасарян ***, Игорь Власов ****

** Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского, 03049, Киев-49, Воздухофлотский проспект, 28
e-mail: oleg33377@ukr.net*

д.т.н., профессор, профессор кафедры тылового обеспечения

*** Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского, 03049, Киев-49, Воздухофлотский проспект, 28
e-mail: oleg33377@ukr.net*

студентка университета «КРОК» и факультета военной подготовки Национального университета обороны Украины имени Ивана Черняховского

**** Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского, 03049, Киев-49, Воздухофлотский проспект, 28
e-mail: norik2007@ukr.net*

к.в.н., доцент, профессор кафедры технического обеспечения Национального университета обороны Украины имени Ивана Черняховского

***** Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского, 03049, Киев-49, Воздухофлотский проспект, 28
e-mail: oleg33377@ukr.net*

к.в.н., доцент, начальник кафедры тылового обеспечения института оперативного обеспечения и логистики

Abstract: *В статье исследована динамика изменения взглядов на материальное обеспечение войск с древних времен, двух мировых войн и современной логистики. Опыт локальных вооруженных конфликтов необходимо использовать для создания современной логистической системы для Вооруженных Сил Украины.*

Keywords: *логистика, тыловое обеспечение, сферы обеспечения, система тылового обеспечения.*

Author details (in English)

ANALYSIS AND PROSPECTS OF MILITARY LOGISTICS DEVELOPMENT FROM WORLD WAR II TO THE PRESENT

Oleg Vorobiev *, Victoria Vorobiova **, Noriar Baghdasaryan ***, Igor Vlasov ****

* *National University Defense of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky,*
03049, Kyiv-49, Povitroflotsky avenue, 28,
e-mail: oleg33377@ukr.net

doctor of technical science, Professor, Professor of the Department of Logistics
** *National University of Defense of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky,*
03049, Kyiv-49, Povitroflotsky avenue, 28
e-mail: oleg33377@ukr.net

student of the "KROK" university and the military training faculty of the National University
Defense of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky

*** *National University Defense of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky,*
03049, Kyiv-49, Povitroflotsky avenue, 28,
e-mail: norik2007@ukr.net

Ph.D., associate professor, professor of the Department of Technical Support of the National
Defense University of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky

**** *National University Defense named after Ivan Chernyakhovsky,*
03049, Kyiv-49, Povitroflotsky avenue, 28,
e-mail: oleg33377@ukr.net

Ph.D., Associate Professor, Head of the Department of Logistics of the Institute of Operational
Support and Logistics

Abstract: *The article explored the dynamics change attitudes to maintenance troops from ancient times, two world wars and the modern logistics. The experience of local armed conflicts must be used to create a modern logistics system for the Armed Forces of Ukraine.*

Keywords: *logistics, logistics support, industry support.*

Використана література

1. Державна програма розвитку Збройних Сил України на період до 2020 року.
2. Орел В.В. Основи логістики : [навч. посібн.] / В.В. Орел, С.А. Копашинський, А.М. Терещенко ; під ред. С.А. Копашинського. – К. : Видання університету, 2012. – 107 с.
3. Сумець О.М. Логістика: теорія, ситуації, практичні завдання / О.М. Сумець: навч. посібн.; [2-е вид. доп.]. – К. : «Хай-Тек-Прес», 2011. –344 с.
4. Хазанович О. І. Система матеріально-технічного забезпечення. Ретроспектива розвитку та напрямки удосконалення / О. І. Хазанович // Наука і оборона. - 2007. - № 1. - С. 53 – 57.
5. Проблемні питання функціонування системи забезпечення матеріально-технічними засобами [Текст] // Зб. тез доповідей за матер. наук. практи. конф. / Ін-тут СВ ЗС України (м. Львів, 28-29.03.2009 р.). – Л., 2009. – С. 56–57.
6. Сербіненко Б.А. Материально-техническое обеспечение как основа военной логистики [Електронний ресурс] / Б.А. Сербіненко // LogisticTime. – Режим доступу: <http://logisticstime.com/news/materialno-tehnicheskoe-obespechenie-kak-klyuchevoe-zveno-voennoj-logisiiiki>.
7. Проблемні питання щодо забезпечення тактичних угруповань військ боєприпасами в локальних війнах та збройних конфліктах кінця ХХ початку ХХІ

століття [Текст] // Зб. наук. праць за матер. наук. практ. конф. (м. Київ, 01.03.2007 р.). – К.: ЦНДІ ЗС України, 2007. – С. 138–139.

8. Сумець А. М. Логістика в Вооруженных силах НАТО и бундесвера [Електронний ресурс] / А. М. Сумець. – Режим доступа: www.logisticstime.com.

9. Про затвердження Основних положень логістичного забезпечення Збройних Сил України // Наказ МО України від 11.10.2016 року №552.

10. Шульман А. Военная логистика Израильской армии [Електронний ресурс] / А. Шульман // Военно-промышленный курьер. – 2008. – № 6 (222). – Режим доступа: <http://vpk-news.ru/articles/3846>.

References

1. State Program of Development of the Armed Forces of Ukraine for the period up to 2020.

2. Orel V.V. Basics of logistics: [curriculum. manual.] / V.V. Orel, S.A. Kopashinsky, A. M. Tereshchenko ; under ed. S.A. Kopashinsky – K.: University publication, 2012. – 107 p.

3. Sumets O.M. Logistics: Theory, Situation, Practical Problems / O.M. Sumet: teach manuals [2nd appearance. add.] – K.: Hi-Tech-Press, 2011. – 344 p.

4. Khazanovich O. I. Logistic system. Retrospective of development and directions of perfection / O.I. Khazanovich // Science and defense. – 2007. – No. 1. – P. 53 – 57.

5. Problematic issues of functioning of the system of providing material and technical means [Text] // Sb. Abstracts for mater. sciences practice conf. / There is the SI of the Armed Forces of Ukraine (Lviv, 28-29.03.2009). – Lviv., 2009. – P. 56 – 57.

6. Serbinenko B.A. Material and technical support as the basis of military logistics [Electronic resource] / B.A. Serbinenko // LogisticTime. – Access mode: <http://logisticstme.com/news/materialno-tehnicheskoe-obespechenie-kak-klyuchevoe-zveno-voennoj-logistiki>.

7. Problematic Issues Concerning the Provision of Military Tactical Forces in Local Wars and Armed Conflict at the End of the XXth Century of the XXI Century [Text] // 36. sciences work for mother. sciences practice conf. (Kyiv, 01.03.2007 city). – K. : TSNII of the Armed Forces of Ukraine, 2007. – P. 138 – 139.

8. Sumets A.M. Logistics in the Armed Forces of NATO and the Bundeswehr [Electronic resource] / A.M. Sumets. – Access mode: www.logisticstime.com.

9. Order of the Ministry of Defense of Ukraine dated October 11, 2016, No. 552. “On Approval of the Basic Provisions of Logistic Support of the Armed Forces of Ukraine”.

10. Shulman A. Military Logistics of the Israeli Army [Electronic resource] / A. Schulman // Military industrial courier. – 2008. – No. 6 (222). – Access mode: <http://vpk-news.ru/articles/3846>.